

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมส่งเสริมการอ่านที่มีต่อการพัฒนาความสนใจในการอ่าน และความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สมมุติฐานข้อที่ 1 คะแนนความสนใจในการอ่านจากการทดสอบภายหลังจากที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านแล้วของกลุ่มทดลองจะสูงกว่าคะแนนจากการทดสอบก่อนเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน ผลการวิจัยสนับสนุนสมมุติฐานข้อที่ 1 แสดงว่าหลังจากที่กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านแล้วคะแนนความสนใจในการอ่านได้สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน

สมมุติฐานข้อที่ 2 ภายหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน คะแนนความสนใจในการอ่านของกลุ่มทดลองจะสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าสนับสนุนสมมุติฐานข้อที่ 2 แสดงว่ากลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน คะแนนความสนใจในการอ่านได้สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน

สมมุติฐานข้อที่ 3 คะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความจากการทดสอบภายหลังจากที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านแล้วของกลุ่มทดลองจะสูงกว่าคะแนนจากการทดสอบก่อนเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน ผลการวิจัยสนับสนุนสมมุติฐานข้อที่ 3 แสดงว่าหลังจากที่กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านแล้วคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความได้สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน

สมมุติฐานข้อที่ 4 ภายหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน คะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความของกลุ่มทดลองจะสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าสนับสนุนสมมุติฐานข้อที่ 4 แสดงว่ากลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน ท้าคะแนนความสนใจในการอ่านได้สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน

การที่นักเรียนในกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านได้คะแนนความสนใจในการอ่านและคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความสูงกว่าในการทดสอบภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านแล้ว ทั้งเมื่อตอนเปรียบเทียบกับคะแนนก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน และเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนของกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน ซึ่งก็คือกลุ่มควบคุมที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามที่โรงเรียนกำหนด ผลการวิจัยนี้สามารถอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

การที่คะแนนความสนใจในการอ่านของนักเรียนในกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในการทดสอบภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านแล้ว ทั้งเมื่อตอนเปรียบเทียบกับคะแนนก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน และเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนของนักเรียนในกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องมาจาก

1. ผู้วิจัยจัดโปรแกรมส่งเสริมการอ่านในลักษณะกิจกรรมที่มีหลากหลายรูปแบบทั้งกิจกรรมรายบุคคล กิจกรรมกลุ่ม มีการอภิปราย การตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ความเพลิดเพลิน และชักชวนให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของการอ่าน มีเกมต่าง ๆ ประกอบกิจกรรม เป็นต้น เพื่อเป็นการกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นซึ่งเป็นธรรมชาติของนักเรียนในวัยนี้ทำให้เกิดความสนใจใคร่รู้ และจากการศึกษางานวิจัยของสมใจ พุทธิเบญจพจน์ (2528) ที่ได้ทำการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้กับนักเรียน โดยจัดกิจกรรม 4 ประเภท คือ การเล่า

เรื่องหนังสือ การสนทนาเรื่องการอ่าน และประโยชน์ของการอ่าน การแสดงหนังสือที่นำเสนอของห้องสมุด และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือ เป็นเวลา 4 สัปดาห์ เพื่อวัดความสนใจในการอ่าน และการใช้ห้องสมุดของนักเรียน ผลการจัดกิจกรรมปรากฏว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีความสนใจในการอ่านและเข้าใช้ห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น ฉะนั้นโปรแกรมส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นที่จัดในลักษณะกิจกรรมส่งเสริมการอ่านหลายรูปแบบ โดยเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของนักเรียน จำนวน 6 ครั้ง นั้นมีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาความสนใจในการอ่านเพิ่มขึ้นได้

2. หลักที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสนใจในการอ่านเป็นไปตามลำดับขั้น โดยจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาความสนใจที่เป็นลำดับขั้นของบลูมและคณะ (อ้างอิงใน เชิดศักดิ์ โจนวาทินธ์, 2520: 39-40) โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนได้เรียนรู้และเกิดการพัฒนาความสนใจในการอ่าน ซึ่งมีลำดับขั้นดังนี้

ก. การรับรู้สิ่งเร้าหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ต้องการพัฒนาให้เกิดความสนใจ และทำการรู้จัก ตลอดจนมีความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งเร้านั้น ๆ ในขั้นนี้ได้จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และรู้จักการอ่าน ตลอดจนมีความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการอ่าน โดยจัดกิจกรรมรู้จักการอ่าน และกิจกรรมแนะนำแนวการอ่านเพื่อให้นักเรียนได้รู้จักการอ่านและมีความเข้าใจในกระบวนการอ่าน และได้รับการชี้แนะวิธีการอ่านที่ช่วยให้เข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านและจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ รวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องหรือปัญหาที่พบจากการอ่าน เมื่อนักเรียนเริ่มรู้จักวิธีการอ่านที่ช่วยให้เข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดีขึ้น และรู้วิธีที่จะปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่พบจากการอ่าน จะมีผลให้นักเรียนเริ่มหันมาให้ความสนใจกับการอ่าน

ข. การตอบสนองต่อสิ่งเร้าไปในทิศทางที่บุคคลนั้นยอมรับ มีความรู้สึกอยากที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า และเกิดความพอใจที่ได้ตอบสนองต่อสิ่งเร้า ในขั้นนี้ได้จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการให้นักเรียนมีการตอบสนองต่อการอ่านในทิศทางที่นักเรียนยอมรับ เกิดความรู้สึกอยากที่จะอ่าน รวมทั้งได้รับความพอใจจากการอ่าน โดยจัดกิจกรรมแนะนำหนังสือ

ที่น่าสนใจ และกิจกรรมจัดบรรยากาศเชิญชวนให้อ่านกันอย่างเสรี เพื่อให้นักเรียนได้อ่านหนังสือที่น่าสนใจ เหมาะสมกับวัย อ่านแล้วสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้ความรู้และประโยชน์ต่าง ๆ นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการอ่าน ได้อ่านเรื่องที่ตรงกับความสนใจของตนเอง จึงมีผลทักให้นักเรียนได้รับความพอใจจากการอ่าน เมื่อได้รับความพอใจจากการอ่านความสนใจอยากที่จะอ่านอีกจึงเกิดขึ้นตามมา

ค. การเสริมสร้างให้เห็นคุณค่าของสิ่งเร้า โดยการกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกยอมรับคุณค่าของสิ่งเร้า เห็นความสำคัญและประโยชน์ของสิ่งเร้า นั้น ๆ มีความนิยมชมชอบในคุณค่าของสิ่งเร้า นั้น ๆ ในขั้นนี้ได้จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และเกิดความรู้สึกยอมรับในคุณค่าของการอ่าน มีความชมชอบและความผูกพันในคุณค่าของการอ่าน มองเห็นประโยชน์ของการอ่านและความสำคัญของการอ่าน โดยจัดกิจกรรมความสำคัญของการอ่าน และกิจกรรมประโยชน์จากการอ่าน ให้นักเรียนได้อ่านบทความที่บุคคลที่มีชื่อเสียงกล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์จากการอ่าน ให้นักเรียนได้อ่านบทความที่บุคคลที่มีชื่อเสียงกล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์จากการอ่าน เพื่อเป็นแบบอย่างให้นักเรียนหันมาสนใจการอ่าน เนื่องจากการเอาอย่างสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่คนในหมู่คณะสนใจ ช่วยให้เกิดความสนใจในสิ่งนั้น ๆ ได้ นอกจากนี้ได้จัดวิทยากรซึ่งเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จในอาชีพเนื่องจากการอ่าน มากระตุ้นความคิดให้นักเรียนเห็นประโยชน์จากการอ่านเมื่อนักเรียนเริ่มเห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่าน จะเกิดแนวโน้มที่จะหันมาสนใจกับการอ่าน

จะเห็นได้ว่า การนำหลักการพัฒนาความสนใจที่เป็นลำดับขั้นของบลูมและคณะมาใช้ในการจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถช่วยให้นักเรียนพัฒนาความสนใจในการอ่านได้ เนื่องจากหลักที่นำมาใช้นั้นสามารถจัดกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องและเป็นลำดับขั้น โดยในแต่ละขั้นมีส่วนช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจในการอ่านได้ และจากการศึกษางานวิจัยของ อักขร รุ่งมณี (2524) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลเพิ่มความเข้าใจในการอ่านและทัศนคติต่อการอ่านระหว่างการสอนอ่านปกติและการสอนอ่าน โดยจัดกิจกรรมการอ่านซึ่งงานวิจัยได้กล่าว

ถึงรูปแบบการพัฒนาของบлумและคณะ เช่นกัน แต่เป็นรูปแบบของการพัฒนาทัศนคติ โดยก่อนที่จะถึงระดับทัศนคติจะต้องผ่านระดับของความสนใจก่อน กล่าวคือรูปแบบของการพัฒนาทัศนคติมีขั้นตอนการจัดระบบคุณค่าเพิ่มขึ้นมาเป็นลำดับขั้นที่ 4 ต่อจาก 3 ลำดับขั้นแรก ของรูปแบบการพัฒนาความสนใจซึ่งผลการวิจัยพบว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ และกลุ่มที่มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีความเข้าใจงานการอ่าน และทัศนคติต่อการอ่านเพิ่มขึ้น แต่กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเมื่ออัตราการเพิ่มสูงกว่า นั้นย่อมแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการพัฒนาทัศนคติของบloomและคณะที่กล่าวไว้ในงานวิจัยนี้มีส่วนช่วยให้ทัศนคติต่อการอ่านเพิ่มขึ้น ฉะนั้นการนำรูปแบบการพัฒนาความสนใจของบloomและคณะมาใช้ในการจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านจึงมีส่วนช่วยพัฒนาความสนใจในการอ่านให้เพิ่มขึ้นได้

3. นำวิธีการสอนอ่านแบบ PANORAMA มาใช้ในกิจกรรมตามโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสนใจในการอ่าน ซึ่งเป็นวิธีใหม่สำหรับนักเรียนที่ช่วยทำให้เกิดความเข้าใจในการอ่าน และสามารถจับใจความของเรื่องที่อ่านได้ เนื่องจากกิจกรรมบางกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านนี้ นักเรียนต้องอ่านบทความทำให้เกิดความเข้าใจและจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านให้ได้ ซึ่งการเกิดความเข้าใจในการอ่านและสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้นี้เป็นประเด็นสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดความสนใจในการอ่านได้เป็นอย่างมาก เพราะเหตุว่าถ้าผู้อ่านไม่สามารถเข้าใจเรื่องราวที่อ่าน จับใจความสำคัญของเรื่องไม่ได้ อ่านแล้วไม่รู้เรื่องหรือจับใจความไม่ได้ไม่ครบถ้วน ผู้อ่านที่ประสบปัญหาเช่นนี้มักจะเกิดความท้อแท้เบื่อหน่ายต่อการอ่าน หมกมุ่นใจที่จะอ่านต่อไป ความสนใจในการอ่านย่อมไม่เกิดขึ้น แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้อ่านมีทักษะในการอ่านจับใจความ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการอ่าน ผู้อ่านย่อมเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านและจะได้รับความรู้ ความสนุกสนานเพลิดเพลินจากการอ่าน ตลอดจนสามารถนำความรู้และแนวคิดที่ได้รับจากการอ่านไปใช้ในชีวิตประจำวัน และเป็นประโยชน์ต่อไปในอนาคต เมื่อเป็นเช่นนี้ความสนใจในการอ่านย่อมเกิดขึ้นตามมาอย่างแน่นอน และจากการศึกษาวิจัยของกัญญา มั่นคง (2530) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน

ภาษาอังกฤษ และความสนใจในการเรียนของนักเรียนที่เรียนอ่านภาษาอังกฤษ ทัศนคติกิจกรรม PANORAMA กับกิจกรรมตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองที่ใช้กิจกรรม PANORAMA มีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองยังมีพัฒนาการความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ฉะนั้นการที่ผู้วิจัยนำวิธีการอ่านแบบ PANORAMA มาใช้ในกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน จึงมีส่วนช่วยทำให้เกิดการพัฒนาความสนใจในการอ่านเพิ่มขึ้นได้

4. การจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ ได้เลือก

เนื้อเรื่องที่ทำให้นักเรียนอ่านเหมาะสมกับวัย และความสนใจของนักเรียน เนื้อเรื่องไม่ยากจนเกินไปบางเรื่องมีภาพประกอบเพื่อให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย การเลือกเนื้อเรื่องที่ตรงกับ ความสนใจของนักเรียนนี้ ทำให้นักเรียนได้อ่านเรื่องที่ตรงกับ ความสนใจ ซึ่งมีผลให้นักเรียนเกิดความเพลิดเพลินและเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น ดังที่ Stevens (1980) ได้ทำการวิจัยพบว่าความสนใจจะมีผลต่อความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน และผู้อ่านที่ดีจะใช้ความพยายามมากขึ้นในการอ่านใจความที่พวกเขาสนใจ และจากการศึกษาวิจัยของจิรพรรณ วิทยวัฒนา (2534) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลในการอ่านของนักเรียนระหว่างการอ่านเรื่องที่ตรงกับ ความสนใจและไม่ตรงกับ ความสนใจ พบว่านักเรียนที่อ่านเรื่องตรงกับ ความสนใจมีสัมฤทธิ์ผลในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่อ่านเรื่องไม่ตรงกับ ความสนใจ แสดงว่าการที่นักเรียนได้อ่านเรื่องที่ตรงกับ ความสนใจ ทำให้นักเรียนมีทักษะในการอ่านมากขึ้น มีความเข้าใจเรื่องที่อ่านมากขึ้น อ่านได้อย่างมีความสุข ความเพลิดเพลิน เมื่อเป็นเช่นนั้นนักเรียนจะไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการอ่าน ความสนใจในการอ่านย่อมเกิดขึ้น ฉะนั้นการนำเรื่องที่ตรงกับ ความสนใจของนักเรียนมาใช้ในกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน จึงมีส่วนช่วยให้นักเรียน เกิดการพัฒนาความสนใจในการอ่านเพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดนี้ จึงทำให้นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านมีคะแนนความสนใจในการอ่าน จากการทดสอบภายหลังที่เข้าร่วมโปรแกรม

ส่งเสริมการอ่านแล้วสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน และยังทำให้กลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านมีคะแนนความสนใจในการอ่านสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านในการทดสอบภายหลังการทดลองสิ้นสุดลง ผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมุติฐานข้อที่ 1 และข้อที่ 2

2. การที่คะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนในกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในการทดสอบภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านแล้ว ทั้งเมื่อตอนเปรียบเทียบกับคะแนนก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน และเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนของนักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจาก

1. ผู้วิจัยจัดโปรแกรมส่งเสริมการอ่านในลักษณะกิจกรรมให้สอดคล้องกับระดับความเข้าใจในการอ่านของบาร์เรท ซึ่งเป็นหลักที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ ซึ่งมี 4 ระดับ คือ การจำหรือระลึกได้ตามตัวอักษร การอนุมาน การประเมิน และการเห็นคุณค่า การจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับระดับความเข้าใจในการอ่านทั้ง 4 ระดับนี้ มีเป้าหมายต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้และได้ฝึกทักษะการอ่านจับใจความที่เป็นไปตามลำดับดังนี้คือ

ก. นักเรียนสามารถบอกรายละเอียดหรือใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ บอกลำดับเหตุการณ์ของเรื่องได้

ข. นักเรียนสามารถนำความคิดเห็นและรายละเอียดของเรื่องที่อ่านมาสรุปเป็นคติธรรม ลักษณะของตัวละคร ซึ่งมิได้ปรากฏในเรื่องที่อ่าน

ค. นักเรียนสามารถประเมินและตัดสินเรื่องที่อ่านในด้านความเหมาะสมที่ตัวละครในเรื่องปฏิบัติ ประเมินและตัดสินข้อความในเรื่องว่าอะไรเป็นข้อเท็จจริง อะไรเป็นจินตนาการ อะไรเป็นความคิดเห็น

ง. นักเรียนสามารถมีอารมณ์ตอบสนองตามเนื้อเรื่อง ตามภาษาของผู้เขียน สร้างภาพพจน์ และการแสดงออกตามเรื่องราวที่อ่าน

เมื่อนักเรียนได้ฝึกทักษะการอ่านจับใจความตามเป้าหมายเหล่านี้ จะมีผลทำให้เด็กเรียนได้พัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ เนื่องจากระดับความเข้าใจในการอ่านของบาร์เรทนี้ เป็นไปตามลำดับขั้นจากง่ายไปยาก และยังช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้ติดตามเรื่องที่อ่าน รู้จักตีความ แปลความจากเรื่องที่อ่าน จึงทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความได้ดีขึ้น และจากการศึกษางานวิจัยของวิชานันท์ สีนสถาพรพงศ์ (2534) ซึ่งได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทย โดยแผนการสอนอ่านจับใจความครอบคลุมการฝึกทักษะความเข้าใจในการอ่านทั้ง 4 ระดับ ตามแนวคิดของบาร์เรท พบว่าผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนในระดับการจำหรือระลึกตามตัวอักษรได้ การอนุมาน การประเมิน และการเห็นคุณค่าสูงกว่าเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมากกว่า 70% มีความพอใจเห็นประโยชน์ และเห็นว่าโปรแกรมส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยไม่ยากหรือง่ายเกินไป ดังนั้นการที่ผู้วิจัยจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านให้สอดคล้องกับระดับความเข้าใจในการอ่านของบาร์เรท จำนวน 8 ครั้ง จึงมีส่วนช่วยให้นักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านมีคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความเพิ่มขึ้นได้

2. ผู้วิจัยนำวิธีการอ่านแบบ PANORAMA ซึ่งเป็นวิธีการใหม่สำหรับนักเรียนวิธีการนี้มีขั้นตอนช่วยให้นักเรียนหรือผู้อ่านสามารถเข้าใจแนวคิดของเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว (Robinson, 1961) ประกอบกับการที่นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม และมีโอกาสได้ฝึกฝนทุกคนก่อนที่จะอ่านด้วยตนเอง จึงทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงในการอ่านด้วยตนเอง และการฝึกอ่านตามขั้นตอนของวิธีการอ่านแบบ PANORAMA ได้กระทำในทุก ๆ คาบเรียนของโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความจึงทำให้เกิดความเข้าใจในการอ่าน และสามารถจับใจความสำคัญได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟราย (Fry, 1963 อ้างถึงใน กัญญา มั่นคง, 2530:76) ที่พบว่าผู้ที่ได้รับการฝึกโดยให้อ่านเรื่องที่กำหนดค่าในระยะเวลา 6 สัปดาห์ จะมีทักษะในการอ่านและสามารถเข้าใจเรื่องและจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้สูงขึ้น

วิธีการอ่านแบบ PANORAMA เป็นวิธีการอ่านที่พัฒนามาจากวิธีการสอนอ่านหลายแบบ ทั้ง SQ3R ของโรบินสัน (Robinson, 1961) วิธี OK4R ของพอก (Pauk, 1962) วิธี PQRST ของสปาเช่และเบิร์ก (Spache and Berg, 1966) และวิธี OARWET ของนอร์แมน (Norman, 1968) จากวิธีการอ่านเหล่านี้ ปีเตอร์ เอคเวิร์ดส์ (Edwards, 1973) ได้พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบที่เรียกว่า PANORAMA เพื่อนำมาใช้สอนอ่านนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในมหาวิทยาลัยบริติช โคลัมเบีย ซึ่งขั้นตอนของวิธีการอ่านแบบ PANORAMA นี้ มีขั้นตอนหลัก ๆ ที่ช่วยทำให้เกิดความเข้าใจงานเรื่องที่อ่านจับใจความสำคัญของเรื่องไว้ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Purpose) การที่นักเรียนมีจุดมุ่งหมายในการอ่าน หรือทราบจุดมุ่งหมายว่าต้องการอ่านเพื่ออะไร เป็นการทำให้สามารถอ่านเรื่องได้อย่างคล่องแคล่ว
2. การปรับความเร็ว (Adapting rate to material) นักเรียนจะต้องรู้จักปรับความเร็วในการอ่าน โดยดูจากจุดมุ่งหมายที่วางไว้
3. ความจำเป็นในการตั้งคำถาม (Need to pose question) การให้นักเรียนได้ฝึกการตั้งคำถามก่อนที่จะอ่าน และในระหว่างอ่านเนื้อเรื่องจะทำให้เด็กมีความอยากรู้ อยากเห็นมากขึ้น และช่วยทำให้เกิดความเข้าใจงานเรื่องที่อ่านเมื่อนักเรียนพยายามตอบคำถามเหล่านั้น
4. การสำรวจ (Overview) ให้นักเรียนเริ่มอ่านโดยพยายามสังเกตลักษณะ ข้อความที่อ่าน ผู้แต่ง แหล่งที่มาของข้อความที่อ่าน ปีที่พิมพ์ หัวข้อแต่ละบท บทสรุป ฯลฯ เพื่อทราบแนวคิดของผู้แต่ง
5. การติดตามเรื่องที่อ่าน (Read and relate) ให้นักเรียนอ่านเรื่องทั้งหมด อย่างละเอียดอีกครั้งด้วยการพยายามตอบคำถามที่ตั้งไว้ และนักเรียนต้องพยายามตั้งข้อสังเกต ว่าการทำความเข้าใจกับเรื่องที่อ่านให้ชัดเจนจะต้องมีพื้นฐานความรู้เรื่องอะไรบ้าง ในขั้นนี้จะเป็นการอ่านเพื่อความเข้าใจและจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่านอย่างแท้จริง
6. การจดบันทึก ในขั้นนี้เมื่อผู้อ่านอ่านแล้วไม่มีการจดบันทึกอาจจะได้ข้อมูลที่คิดพลาด หรือตกหล่นได้ ซึ่งเอคเวิร์ดส์ (Edwards, 1973) กล่าวว่า การจดบันทึกหรือการทำเครื่องหมายต่าง ๆ จะช่วยให้เห็นใจความสำคัญชัดเจนขึ้น

7. การใช้ความจำ (Memorize) ให้นักเรียนทบทวนดูว่านักเรียนสามารถจดจำเรื่องราวและจุดสำคัญของเรื่องได้กี่เพียงไร ซึ่ง วอลเตอร์ (Walter, 1962) กล่าวว่าการใช้ความจำจะช่วยให้ความรู้อยู่ในสมอง จึงควรทบทวนโดยดูอักษรย่อหรือเครื่องหมายที่ได้ทำไว้ จะช่วยให้เข้าใจเรื่องได้ดียิ่งขึ้น

8. การประเมินผล (Assess) เป็นขั้นสุดท้ายของวิธีการอ่านแบบ PANORAMA ซึ่งงานขั้นนี้ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่องราวที่อ่านในประเด็นสำคัญ เช่น เรื่องราวที่อ่านเป็นอย่างไร มีใครบ้าง ทาอะไร ทำไหน สรุปได้อย่างไร ให้นักเรียนจะอธิบาย หรือในการตั้งคำถามนั้นนักเรียนตั้งคำถามอะไรบ้าง เวลาให้นักเรียนอ่านแบบสำรวจเรื่องคร่าว ๆ นักเรียนสามารถคาดการณ์เรื่องได้ล่วงหน้าบ้างหรือไม่ นักเรียนมีการจดบันทึก จดเส้นนำใจความสำคัญอย่างไร ขั้นการประเมินผลนี้ เบทตี้ (Betty, 1983) กล่าวว่า การอ่านในขั้นนี้จะทำให้ผู้อ่านทราบว่าตนได้อ่านบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้วันจันทร์หรือไม่ว่าได้ข้อมูลเพียงพอในการตอบคำถามหรือไม่ ผู้อ่านทราบถึงใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านหรือไม่ เข้าใจความสัมพันธ์ของเรื่อง และรู้เค้าโครงเรื่องที่ถูกต้องหรือไม่

จากขั้นตอนการสอนอ่านแบบ PANORAMA ที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าวิธีนี้เป็นวิธีที่มีขั้นตอนที่เป็นระบบและละเอียด และเป็นวิธีที่ได้รับการพัฒนามาจากหลาย ๆ วิธี จึงเหมาะสมที่จะใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา การสอนอ่านแบบ PANORAMA นี้ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมการอ่านด้วยตนเองอย่างเป็นระบบและเป็นไปตามขั้นตอน ในแต่ละขั้นตอนของวิธีนี้จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจสิ่งที่อ่านได้ดี จับประเด็นสำคัญของเรื่องได้ ดังนั้นการที่นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการฝึกอ่านด้วยตนเองตามขั้นตอนของวิธีการอ่านแบบ PANORAMA ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านและสามารถจับใจความเรื่องที่อ่านได้เพิ่มขึ้น ฉะนั้นการที่ผู้วิจัยนำวิธีการอ่านแบบ PANORAMA มาใช้ในงานกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านจึงสามารถช่วยพัฒนาให้นักเรียนเกิดความสามารถในการอ่านจับใจความเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญา มั่นคง (2530) ที่นำวิธีการอ่านแบบ PANORAMA มาทดลองเปรียบเทียบความเข้าใจใน

การอ่านภาษาอังกฤษ และความสนใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรม PANORAMA กับกิจกรรมตามคู่มือครู ผลการวิจัยปรากฏว่าความเข้าใจในการอ่านและพัฒนาการความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และงานวิจัยของ รัชนิดา รัชโนไลคคาจิต (2533) ซึ่งศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการอ่านเร็วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนอ่านโดยวิธี PANORAMA กับการสอนอ่านตามคู่มือครู ผลปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยวิธี PANORAMA กับการสอนตามคู่มือครูมีความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการอ่านเร็วแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ในการคัดเลือกกิจกรรมที่จัดในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ ผู้วิจัยได้คัดเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยหรือระดับชั้นของผู้เรียน โดยมีรูปแบบต่าง ๆ ที่น่าสนใจทำทลายความสามารถของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านสูงกว่าระดับการอ่านขั้นพื้นฐาน ไม่นับเฉพาะความรู้ในระดับความจำ (Omaggio, 1981) นอกจากนี้ในกระบวนการอ่านผู้วิจัยยังกระตุ้นให้นักเรียนตีความ แปลความ และคิดแก้ปัญหาด้วย โดยเริ่มจากกิจกรรมฝึกทักษะที่ง่ายไปสู่กิจกรรมฝึกทักษะที่ยาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประทีป แจ่มจิตต์ (2528) ที่พบว่าเมื่อนักเรียนได้เรียนการอ่านจับใจความด้วยกิจกรรมส่งเสริมการอ่านหลายกิจกรรมจะช่วยให้ นักเรียนเข้าใจเนื้อหา และมีความแม่นยำในเนื้อเรื่องที่อ่านมากยิ่งขึ้น การเรียงลำดับกิจกรรมจากกิจกรรมง่ายไปสู่กิจกรรมยากซับซ้อนขึ้นตามลำดับ เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนคิดตามขั้นตอนจากสิ่งที่ย่างไปสู่การคิดที่ซับซ้อนขึ้น คือ การคิดวิเคราะห์ แปลความ วิเคราะห์ได้ตลอดจนเกิดแนวความคิดใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาในสิ่งที่อ่านได้ ฉะนั้นการที่นักเรียนในกลุ่มทดลองมีการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสูงขึ้นนั้น การคัดเลือกกิจกรรมที่นำมาใช้ในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านที่คัดเลือกมาให้เหมาะสมกับวัยโดยมีรูปแบบต่าง ๆ ที่น่าสนใจทำทลาย

ความสามารถของผู้เรียน และเป็นกิจกรรมที่เริ่มจากการฝึกทักษะที่ง่ายไปสู่กิจกรรมฝึกทักษะที่ยาก มีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาขึ้นได้

4. งานการคัดเลือกเนื้อเรื่องที่ใช้ในกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ ผู้วิจัยได้คัดเลือกเนื้อเรื่องจากบทความ หนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่น่าสนใจ โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่จัดขึ้น วัยและความสนใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการทำความเข้าใจกับเนื้อหาที่อ่าน ผู้อ่านต้องอาศัยความรู้เดิมของตนปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาที่อ่านจึงจะเกิดความเข้าใจในการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ (Rumelhart, 1980, Quoted in Davine, 1986) ซึ่งการคัดเลือกเนื้อเรื่องนี้ได้คัดเลือกร่วมกับอาจารย์ผู้สอนภาษาไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยเนื้อเรื่องที่น่าสนใจมาใช้ในกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นนิทานนานาชาติ นิทานเรื่องสัตว์ สารคดีเกี่ยวกับสัตว์ วิทยาศาสตร์และเรื่องธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุปรีย์ อ่อนหวาน (2530) และจิรพรรณ ไทยวัฒนา (2534) ที่พบว่านักเรียนในระดับชั้นนี้ชอบอ่านนิทานผจญภัย นิทานนานาชาติ นิทานเรื่องสัตว์ เรื่องสั้นที่เป็นจินตนาการ เรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติ ดังนั้นการที่นักเรียนในกลุ่มทดลองมีการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสูงขึ้นนั้น การคัดเลือกเนื้อเรื่องทำให้นักเรียนอ่านโดยคัดเลือกให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่จัดขึ้น ความสนใจและวัยของนักเรียนก็มีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาขึ้นได้

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้ ทำให้กลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านมีคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความ จากการทดสอบภายหลังจากที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านมีคะแนนสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน ผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมุติฐานข้อที่ 3 นอกจากนี้ยังทำให้กลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านมีคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านในการทดสอบภายหลังการทดลองสิ้นสุดลง ผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมุติฐานข้อที่ 4

สำหรับกลุ่มควบคุม ที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน แต่เข้าร่วมกิจกรรม และแนวตามที่โรงเรียนกำหนด โดยมีเนื้อหาการแนะนำด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้าน ส่วนตัวและการปรับตัว ซึ่งเนื้อหาไม่ได้ต่อเนื่องกันจะปะปนกันไปในกิจกรรมแนะนำแต่ละครั้ง โดยแต่ละกิจกรรมมีขั้นตอนของการนำเข้าสู่บทเรียน การบอกจุดประสงค์ของกิจกรรมหรือบท เรียน คาเนนกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ มีการอภิปราย และสรุปบทเรียน มีการซักถามและตอบ ปัญหา ในกิจกรรมแนะนำนี้บางกิจกรรมที่นักเรียนต้องทำการอ่านบ้าง นักเรียนกลุ่มนี้จะอ่าน ไปตามปกติ ไม่มีการสอนหรือฝึกอ่านตามวิธีการสอนอ่านแบบ PANORAMA หรือวิธีการอ่านใด ๆ ทั้งสิ้น นอกจากนี้นักเรียนในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะนำตามที่โรงเรียนกำหนด จะไม่ได้รับการกระตุ้นความคิดให้เห็นประโยชน์ของการอ่าน ไม่ได้รับการแนะนำให้รู้จักหนังสือที่ดีหรือนำ อ่าน และไม่ได้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่านเลย เมื่อเป็นเช่นนี้จึงเป็นเหตุให้คะแนนความสนใจ ในการอ่านและคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความของกลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม แนะนำตามที่โรงเรียนกำหนดน้อยกว่ากลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น ในการทดสอบภายหลังจากการทดลองสิ้นสุดลง

ดังนั้นจึงกล่าวโดยสรุปได้ว่าผลการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเป็นการศึกษาผลของการใช้โปรแกรม ส่งเสริมการอ่านที่มีต่อการพัฒนาความสนใจในการอ่านและความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และพบว่าโปรแกรมส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นช่วยทำให้เกิด การพัฒนาความสนใจในการอ่านและความสามารถในการอ่านจับใจความ ดังข้อมูลที่แสดงไว้ใน ตารางที่ 4, 5 และ 6 ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของเบเวอร์รี่ เอส ซีโรตา (Beverly, S.Serota, 1971) ที่พบว่าโปรแกรมส่งเสริมการอ่านที่ครูจัดให้แก่เด็กนักเรียนจะมี ผลต่อประสิทธิภาพในการอ่านของนักเรียน กล่าวคือเด็กเรียนส่วนใหญ่อ่านหนังสือมากขึ้นและอ่าน ได้ดีขึ้น การที่คะแนนความสนใจในการอ่านและคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความของ กลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม ส่งเสริมการอ่านจากการทดสอบภายหลังการทดลอง แสดงว่าโปรแกรมส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัย

สร้างขึ้นโดยใช้หลักการพัฒนาความสนใจตามแนวคิดของบลูมและคณะ และหลักการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความตามแนวคิดของบาร์เรท รวมทั้งใช้วิธีการสอนอ่านแบบ PANORAMA มาช่วยเสริมสร้างให้เกิดการพัฒนาความสนใจในการอ่านและการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ ดังรายละเอียดที่คัดสำเนาไว้แล้วในหน้า 47 โดยที่โปรแกรมส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นการรวมเอาแนวคิดทั้ง 3 อย่างมาใช้ จึงมีผลทำให้โปรแกรมนี้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาความสนใจในการอ่านและความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยเฉพาะเมื่อนำโปรแกรมส่งเสริมการอ่านนี้มาใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เนื่องจากนักเรียนกลุ่มนี้เหมาะสมที่จะได้รับการพัฒนาให้มีความสนใจในการอ่านและพัฒนาให้มีความสามารถในการอ่านเพื่อนำไปใช้ในการแสวงหาความรู้ต่อไป เพราะเมื่อนักเรียนมีความสนใจในการอ่าน ซึ่งการอ่านนี้เป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษาหาความรู้ของนักเรียน และจะเป็นสิ่งที่นำทางให้นักเรียนไปสู่หนทางแห่งความสำเร็จทั้งด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคตข้างหน้า